

→ https://www.google.cz/search?hl=cs&site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1920&bih=974&q=pontania+gallarum&oq=pontania+gallarum&gs_l=img.3...844.7887.0.8171.19.9.2.8.10.0.227.1009.1j5j1.7.0...0...1ac.1.64.img.2.7.994..0j0i30k1j0i19k1j0i30l19j0i5i30l19

Jak škůdce hledat?

automaticky – monitoring pomocí lapáků

- 1) feromony
- 2) optické lapáky – bílé, žluté a modré lepové desky

rychle/namátkově – sklepávání

- 1) na papír, (ruku)
- 2) do deštníku

podrobně – individuální přístup
ke každé rostlině

Koukat, koukat, koukat!

Jaké jsou výchozí situace?

pachatel je stále na
místě činu

dospělec

larva

vajíčka

pachatel již opustil
místo činu

pobytová znamení

svlečky

trus

předivo

poškození

deformace

barevné změny

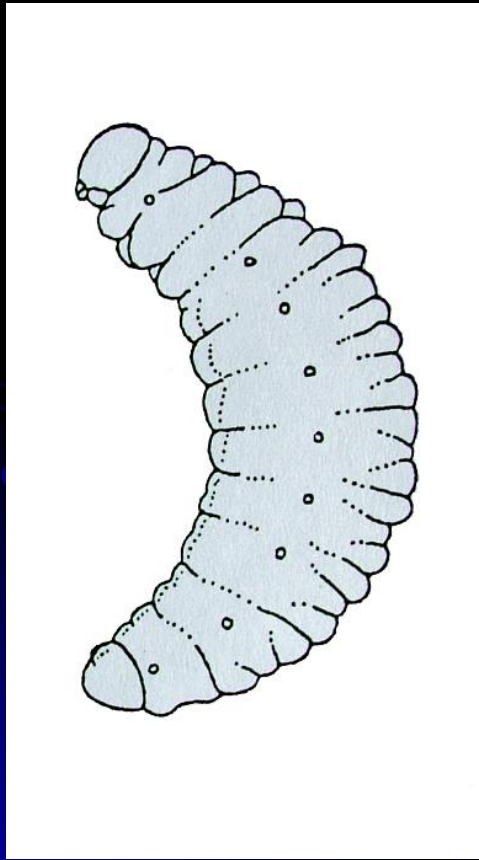

Diagnostika larev

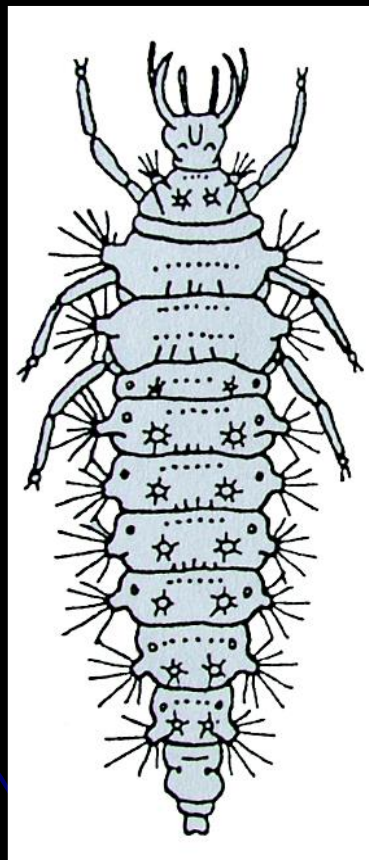
apodní – beznohé (nosatci, kůrovci, krasci, květilky, vrtalky,...)

oligopodní – pouze hrudní končetiny (červotoči, mandelinky)

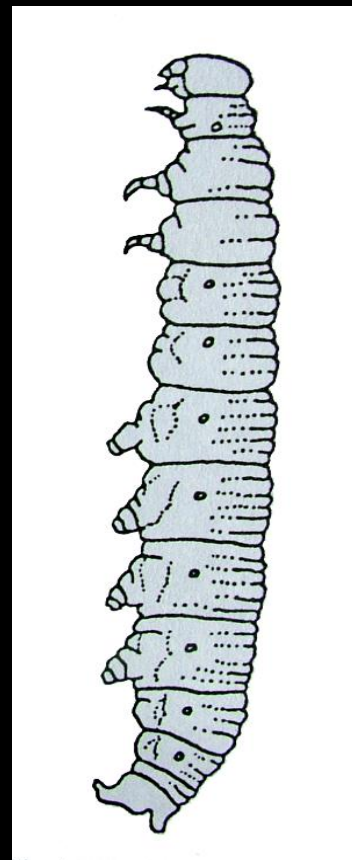
polypodní – hrudní končetiny a panožky (motýli, širopasí)

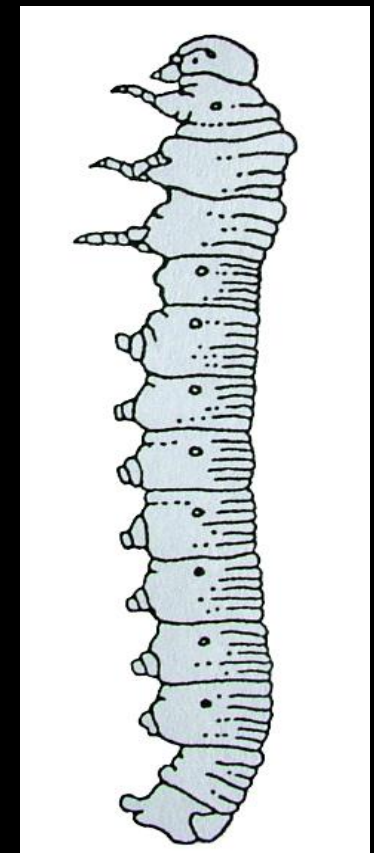
nosatec

zlatoočka

motýl

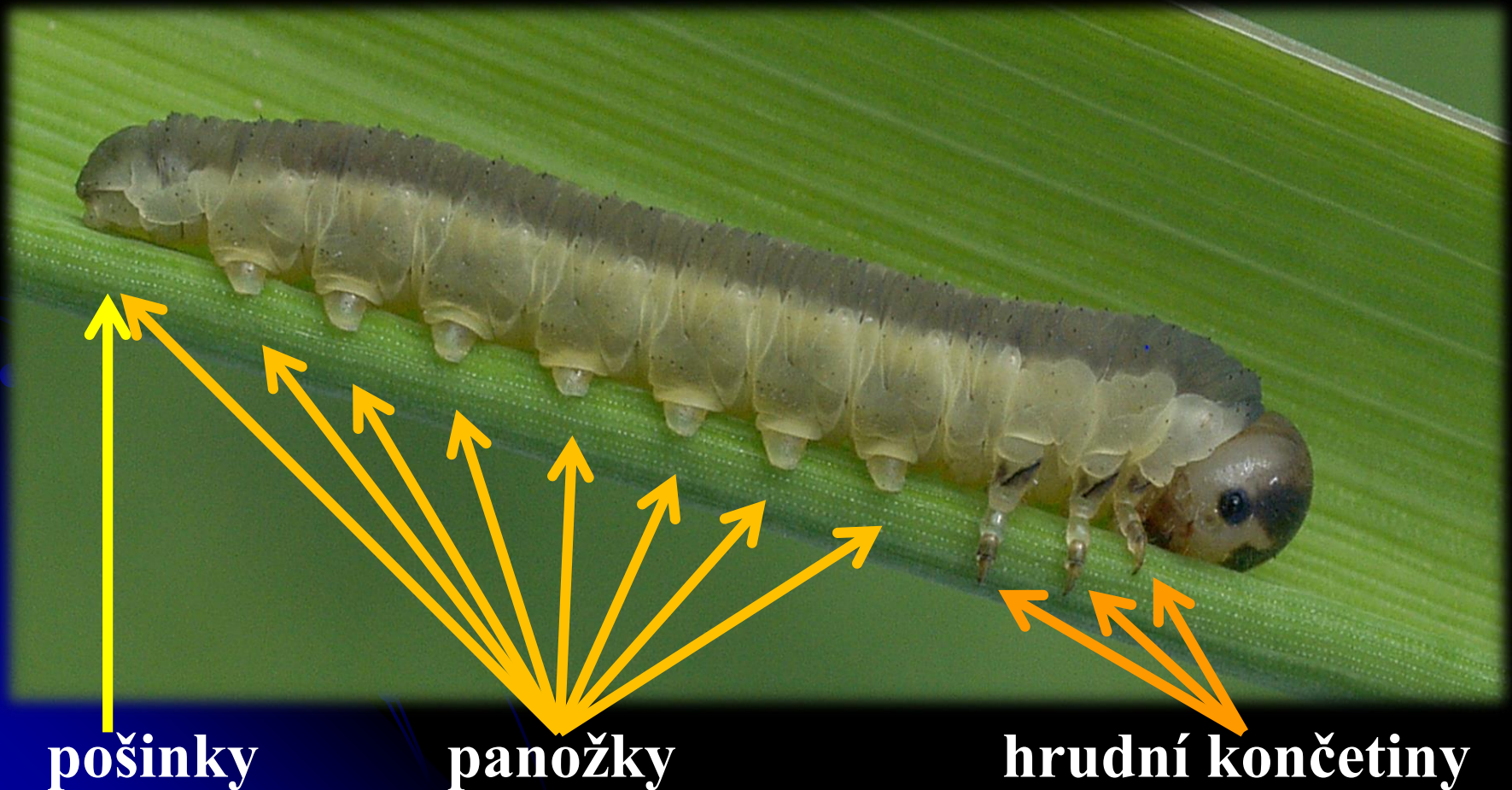
pilatka

Diagnostika larev

apodní – beznohé (nosatci, kůrovci, krasci, květilky, vrtalky,...)

oligopodní – pouze hrudní končetiny (červotoči, mandelinky)

polypodní – hrudní končetiny a panožky (motýli, širopasí)

Diagnostika larev

polypodní – hrudní končetiny a panožky (motýli, širopasí)

hrudní končetiny

vždy 3 páry

3-0-1

panožky

~~X~~ párů

3-1-1

pošinky

vždy 1 pár

3-2-1

ploskohřbetky

píd'alky

kovoleskleci

Diagnostika larev

polypodní – hrudní končetiny a panožky (motýli, širopasí)

hrudní končetiny

vždy 3 páry

3-4-1

panožky

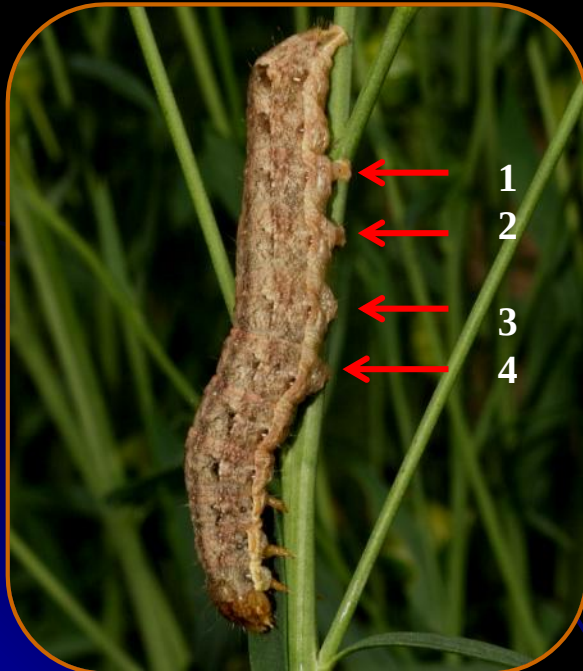
X pářů

3-6-1

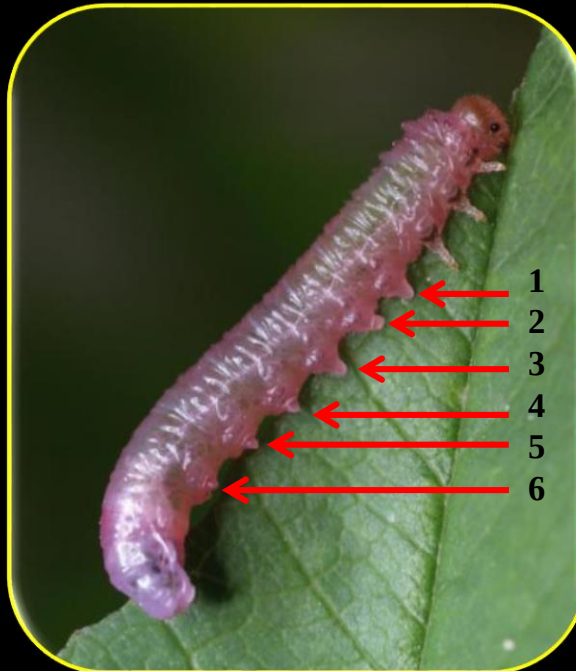
pošinky

vždy 1 pár

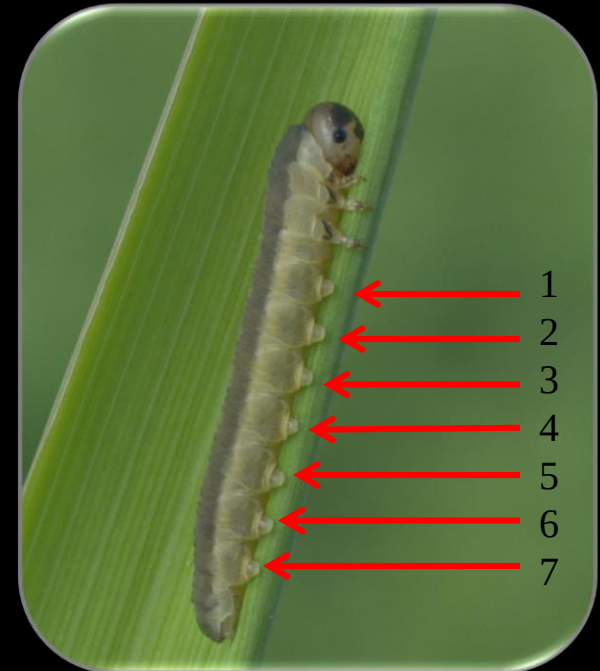
3-7-1

většina motýlů

pilatky

pilatky/pilatěnky/hřebenule

Diagnostika larev

oligopodní – pouze hrudní končetiny (řada brouků)
(červotoči, mandelinky, potemníci, kovařící)

Diagnostika larev

oligopodní – pouze hrudní končetiny (červotoči, mandelinky)

krátké končetiny
= líné pohyby

mandelinky, dřepčící

dlouhé končetiny
= čilé pohyby

zlatoočky, slunéčka

Diagnostika larev

apodní – beznohé (nosatci, kůrovci, krasci, květilky, vrtalky,...)

– končetiny nepotřebují $\Rightarrow$ v pletivech, tkáních, půdě

eucephalní

hlava dokonale
vyvinutá

brouci, motýli

hemicephalní

hlava nedokonale
vyvinutá

muchnice, tiplice,
smutnice, bejломorky

acephalní

hl. nevyvinutá

květilky, vrtalky

Nejběžnější larvy na květinách

rostlina je slabě posátá + původce bez křídel (nymfy)

tělo podlouhlé/válcovité

nohy nezřetelné

třásněnky

nohy zřetelné

křísci

tělo oválné/soudečkovité

nehybné

molice

pohyblivé

mšice

bez sífunkul

ploštice

přítomny sífunkuly

Diagnostika posátých květin

rostlina je posátá

zřetelné jednotlivé až slité
bledě žluté „vpichy“

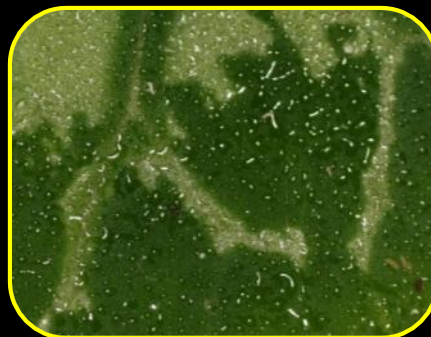
barevné změny pletiv

stříbřité skvrnky
a kapénky černého
trusu

žloutnutí, červenání
příp. jiné barevné
změny

+ medovice

+ puchýřkovité
deformace

mšice/molice/červci

nejčastěji mšice

+ pavučinky

husté vpichy

řídke vpichy

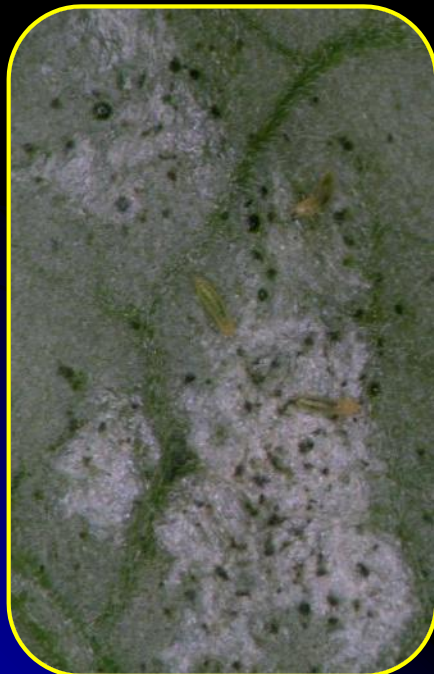
třásněnky

mšice/molice

svilušky

křísi a
klopušky

vrtalky

Jak koukat, abych byl v obraze?

Diagnostika pobytových znamení

svlečky – když najdu posátou rostlinu bez pachatele

jednotlivě

„bez“ tykadel

skupinově

s tykadly

křísce - Membracoidea

mšice - Aphidoidea

Diagnostika pobytových znamení

trus

– nejen savci mají typický trus

housenky – válcovitý často skulpturovaný

housenice hřebenulí – kosočtverečné kvádry

larvy podkorních brouků – s drtinkami ⇒ tm. hnědý

larvy dřevokazných brouků – s drtinkami ⇒ světlý

třásněnky, síťnatky – „asfaltové“ kapičky

mšice, červci, mery – medovice

trus v mině – motýli, pilatky, vrtalky

Diagnostika pobytových znamení

předivo

– **motýli** (předivky, obaleči, zavíječi, píd'alky,...),
blanokřídlí (ploskohřbetky), **roztoči** (svilušky)

opředená celá rostlina

opředená část rostliny

předivka zhoubná *Yponomeuta evonymella*

ploskohřbetka ovocná *Neurotoma saltuum*

Diagnostika pobytových znamení

předivo

– **motýli** (předivky, obaleči, zavíječi, píd'alky,...),
blanokřídlí (ploskohřbetky), **roztoči** (svilušky)

předivo silné / výrazné

předivo tenké / jemné

zápředníček trnkový *Scythropia crataegella*

sviluška chmelová *Tetranychus urticae*

Diagnostika pobytových znamení

opředená část rostliny

trus řídce v předivu

ploskohřbetka třešnová *Neurotoma nemoralis*

trus hustě v předivu

ploskohřbetka sosnová *Acantholyda posticalis*

Diagnostika pobytových znamení

opředená část rostliny

sepředeno několik listů

zavíječ *Acrobasis consociella*

2 listy ploše připředené

šedivěnka jarní *Diurnea fagella*

Diagnostika pobytových znamení

opředená část rostliny

sepředený 1 list - podél

obaleč *Eudemis profundana*

sepředený 1 list - napříč

obaleč *Epinotia brunnichana*

Diagnostika pobytových znamení

poškození

žír na povrchu listu/jehlice

žír uvnitř listu/jehlice (mina)

pilatka *Nematus* sp.

pilatka *Profenusa pygmaea*

Diagnostika povrchového žíru

Diagnostika povrchového žíru

typy žíru

totální holožír

zavíječ zimostrázový *Cydalima perspectalis*

kostrování (skeletování)

pilatka *Nematus pavidus*

Diagnostika povrchového žíru

typy žíru

okénkový

mandelinky

cedníčkový

dřepčící

Diagnostika povrchového žíru

typy žíru

sít'kovitý

často larvy mandelinek – Chrysomelidae

uvnitř listové plochy

pilatka *Hemichroa australis*

Diagnostika povrchového žíru

typy žíru

na okraji čepele - do hloubky

listohlodi *Phyllobius* spp.

na okraji čepele - mělce

lalokonosci *Otiorhynchus* spp.

Diagnostika povrchového žíru

typy žíru

pravidelný

čalounice *Megachile centuncularis*

nepravidelný

píd'alka zhoubná *Erannis defoliaria*

Diagnostika povrchového žíru

typy žíru

škrábavý (na spodní straně listu)

pilatka dubová *Caliroa cinxia*

škrábavý (na svrchní straně listu)

pilatka *Endelomyia aethiops*

Diagnostika min

Diagnostika min

miny liniové

další znaky

řídce vinuté

hustě vinuté

přes žilky

mezi žilkami

podkopníček ovocný

drobníček
Stigmella tityrella

podkopníček ovocný

drobníček
Stigmella tityrella

trus souvislý

tr. nesouvislý

nebo

nekříží se

kříží se

drobníček
Stigmella anomalella

vrtalka
Liriomyza congesta

vrtalka
Agromyza frontella

vrtalka *Phytomyza lappae*

Diagnostika min

miny liniové

řídce vinuté

podkopníček ovocný

hustě vinuté

drobníček
Stigmella tityrella

trus souvislý

drobníček
Stigmella anomalella

tr. nesouvislý

vrtalka
Liriomyza congesta

další znaky

po okraji ♠

vrtalka
Aulagromyza hendeliana

uprostřed ♠

drobníček
Stigmella hemargyrella

nebo

s otvorem

skákač
Orchestes avellanae

jinak typická

listovníček
Phyllocnistis labyrinthella

Diagnostika min

miny plošné

jednotlivé

slité

nepravidelné

pravidelné

rub listu ↓

líc listu ↑

trus řetízek

trus kupka

Diagnostika min

miny plošné – další znaky

nebo

obláčková

pergamenová

na okraji ♠

uprostřed ♠

vzpřímenka šeríková

minovníček
Coptotriche
angusticollis

kl. *Phyl. heegeriella*

klíněnka dubová

nebo

nebo

trichtýřovitá

z části plošná

otvor na konci

ot. uprostřed

skákač bukový

vrtalka
Liriomyza congesta

bronzovníček svídivý

pouzdrovníček pupenový

Diagnostika min

Pozor na...

...2 miny na listu

...pronikání min na 2. straně listu

skákač
Orchestes avellanae

pilatka
Profenusa pygmaea

klíněnka *Phyllonorycter joannisi*

Diagnostika deformací

Diagnostika deformací

deformace větví

„hůlka“

obaleč prýtový *Rhyacionia buoliana*

„lyra“

obaleč prýtový *Rhyacionia buoliana*

Diagnostika deformací

deformace větví

„zduření“

kozlíček osikový *Saperda populnea*

„zduřený cedník“

bejlomorka korová *Rabdophaga saliciperda*

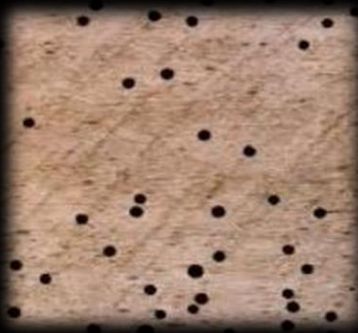
Diagnostika otvorů ve dřevině

Diagnostika otvorů ve dřevině

kruhový

malý (< 3 mm)

červotoči, kůrovci

střední (3–9 mm)

tesaříci – kozlíčci,
korovníci, pilorítky

velký (10+ mm)

kozlíčci *Anoplophora* spp.,
drvodělky *Xylocopa* spp.

elipčitý

široce oválné

tesaříci

ploše elipčité

krasci

písmeno „D“

krasci - polníci

třísky v otvoru

krytonosec olšový

třísky pod otvorem

kozlíček topolový

otvory s práškem

červotoči

barva drtinek

kůrovci
(způsob života)

Diagnostika listových svitků

stáčení listů

listy nevisí

listy visí

smotek z 1 listu

stř. žilka nepřeruš.

zob.
březová

zobonoska březová

smotek z více listů

stř. žilka přerušena

zobonoska révová

zob.
lísková

bez předuva

mšice *Aphis ilicis*

s předuvm

obaleči

podélně svinuté

obaleč
Eudemis profundana

příčně svinuté

obaleč
Epinotia brunnichana

Diagnostika listových svitků

další listové deformace

připředené konce
listů (špičky)

přehnuté konce listů

zbytnělé lemy listů

jiné deformace listů

vzpřímenka
Caloptilia stigmatella

bejlmorka
Macro diplosis dryobia

bejlmorka
Macro diplosis volvens

mera zdobená
Psyllopsis fraxini

zmnožení a krnění
listů

zmnožení a krnění
jehlic

deformace žilek

vše najednou

bejlmorka
Rabdophaga rosaria

bejlmorka
Taxomyia taxi

vlnovník
Aceria macrotrichus

vlnovník *Aceria dispar*

Diagnostika hálek

Diagnostika hálek

rub listu ↓

skrz list ↔

líc listu ↑

lysé

s chloupky

lysé

s chloupky

pilatka

Pontania viminalis

pilatka

Pontania gallarum

bejlomorka

Harmandiola tremulae

bejlomorka bučinová

kulovité

diskovité

kulovité

diskovité

žlabatka listová

žlabatka penízková

žlabatka kuličková

žlabatka

Neuroterus albipes

Diagnostika hálek

skrz list ↑↓

kulovité

bejlmorka

Harmandiola cavernosa

vejčité

pilatka hálčivá

Pontania proxima

trubicovité

bejlmorka

Craneiobia corni

na střední žilce

bejlmorka

Dasineura fraxini

větvička

kulovité

žlabatka duběnková

Andricus kollari

ostnité

žlabatka

Andricus coriarius

s mnoha výrůstky

žlabatka

Andricus hungaricus

s málo výrůstky

žlabatka

Andricus quercustozae

Diagnostika hálek

Pozor na tvary!

„mechová růžice“

žlabatka růžová
Diplolepis rosae

„bavlna“

žlabatka
Andricus quercusramuli

„ježovka“

žlabatka lepkavá
Andricus mayri

„šišťice“

žlabatka šišťicová
Andricus foecundatrix

jednokomůrková

„váleček“

žlabatka ostružiníková
Diastrophus rubi

„puchýřek“

žlabatka
Andricus curvator

„bedár“

bejломorka
Iteomyia capreae

„léze“

bejломorka
Horidiplosis ficifolii

Diagnostika hálek

Co ještě sledovat?

počet larev v hálce

přeměněn celý list

přeměněna část
listu (okraj)

háčky na řapíku

žlabatka listová
Andricus quercusfolii

bejломorka
Dasineura gleditchiae

bejломorka
Dasineura tiliae

dutilka
Pemphigus spyrothecae

žlabatka růžová
Diplolepis rosae

bejломorka
Dasineura rosarum

merule řesetláková
Trichochermes walkeri

bejломorka
Contarinia petioli

Diagnostika hálek

Kde sledovat?

na listech

bejlomorka buková
Mikiola fagi

na větvích

žlabatka bezkřídlá
Biorhiza pallida

na pupenech

žlabatka
Andricus aries

na květech

žlabatka hrášková
Neurot. quercusbaccarum

na plodech ⇒

žlabatka kalichová
Andricus quercuscalicis

na kořenech ⇒

žlabatka bezkřídlá
Biorhiza pallida

Diagnostika pobytových znamení

barevné změny

červenání listů

mšice, roztoči, mery

žloutnutí listů

nejč. mšice (molice)

blednutí listů

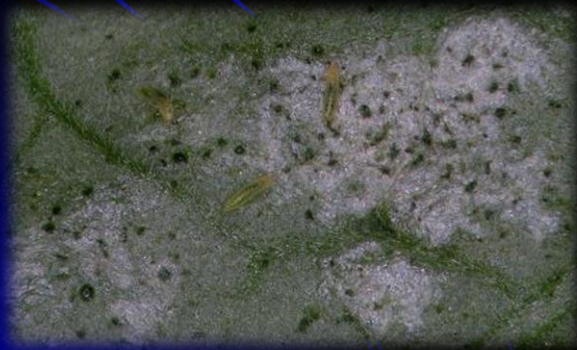

ploštice + černý trus = sít'natky

křísi

stříbřité skvrny

+ černý trus = třásněnky

jemné blednutí listů

+ pavučinky = svilušky

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

- dnes spousta odborníků determinuje e-mailem
- musí to však být opravdu odborník !!!
- nelze bezpečně u všech skupin (např. třásněnky)
- možné u brouků, motýlů, housenek, housenic, většiny hálkotvorných či minujících škůdců apod.

Nutné doprovodné informace (jako u vzorku)

- datum, lokalita
- hostitelská rostlina
- **to vše velmi usnadní determinaci**

třásněnka skleníková
Heliothrips haemorrhoidalis

drobníček
Stigmella anomalella

vrtalka
Liriomyza congesta

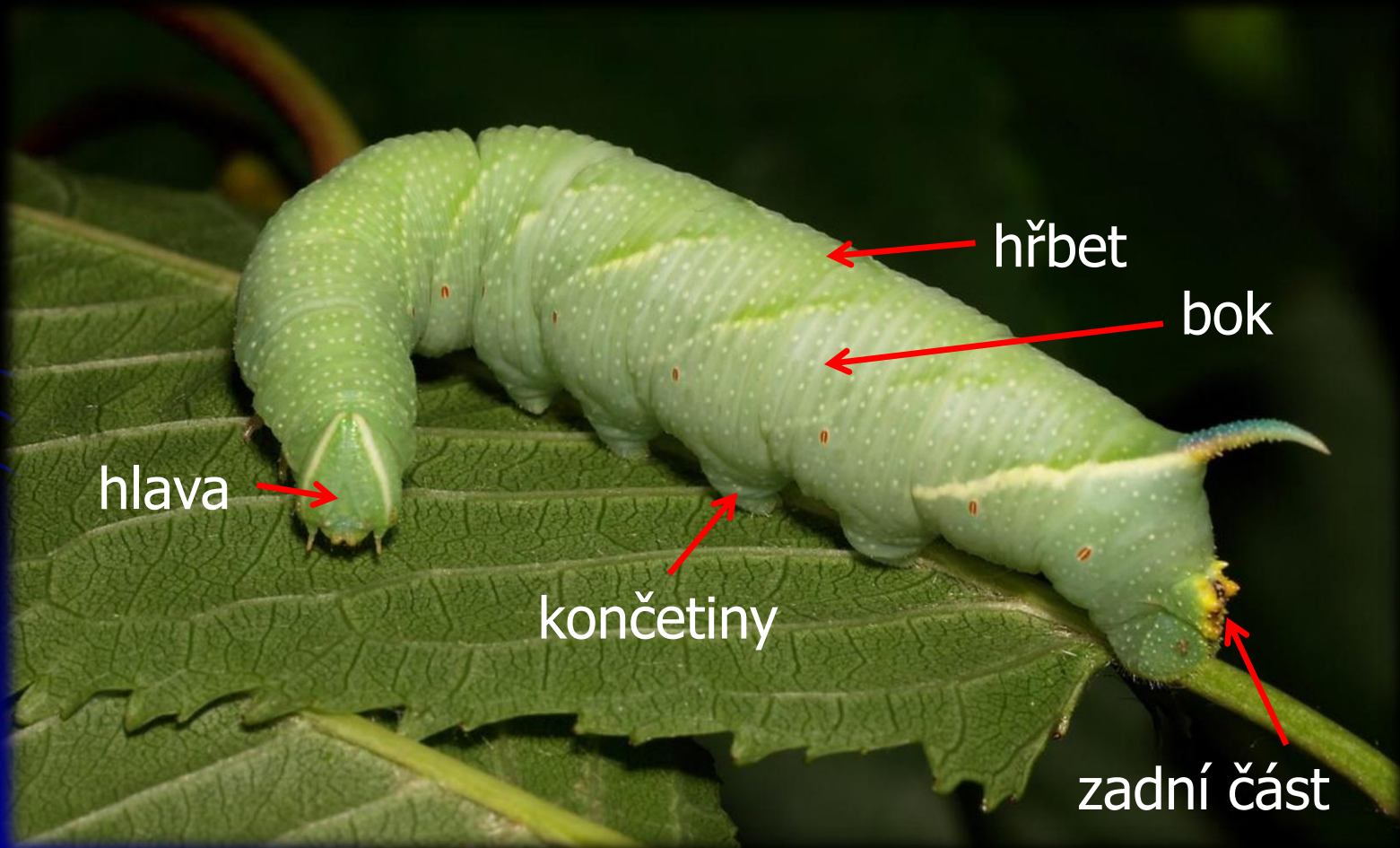
skákač
Orchestes avellanae

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

1) Vystihnout ŠO

- nevíte-li determinační znaky – fotit ze všech stran

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

1) Vystihnout ŠO

- u blanitých křídel – fotit v úhlu bez lesku
- nutné vidět žilnatinu a případnou kresbu na těle

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

1) Vystihnout ŠO

- u blanitých křídel – fotit v úhlu bez lesku
- nutné vidět žilnatinu a případnou kresbu na těle

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

2) Přiložit měřítko

- obecně známý předmět

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

2) Přiložit měřítko

- obecně známý předmět je lepší než palec

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

2) Přiložit měřítko

- obecně známý předmět – nejlépe mince

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

2) Přiložit měřítko

- obecně známý předmět – nejlépe mince

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

2) Přiložit měřítko

- obecně známý předmět – nejlépe mince

Diagnostika škůdců pomocí fotodokumentace

Požerky

- celý požerek (je-li to možné)
- detail výletového otvoru (opět nejlépe mince)

Děkuji za pozornost.

